Kolky a poplatky v republice československé. Část první: Poplatkový sazebník. Sestavili Emil Holík a Ferdinand Tuš — Komentované zákony sv. XI.*) — Praha 1924 — 16° — Str. 1258 — Kč 120·00. Autoři podnikli dílo opravdu záslužné. Předpisy poplatkové jsou tak spletité, že i odborníku jest těžko věc dobře proniknouti. Prakse pak stojí mnohdy před problémy nerozřešitelnými, zvláště, když předpisy jsou od posledních padesát let velice roztroušeny. Klassickým zákonem, jak zákon dělati se nemá, jest v tomto ohledu zák. ze dne 12. srpna 1921, č. 337, o dani z obohacení. Neboť myslí-li si zákonodárce, resp. ministerstvo financí, že §y 2—4 osvětlilo materii daně z obohacení, pak jest na velkém omylu. Tento nedostatek snažili se autoři této knihy napraviti, a seřaditi veškery platné vzory pod hesla, aby byl o věci přehled. Jejich práce byla jistě úmorná, avšak má velkou cenu. Prakse pak nemusí opírati se o Roschnika a jiné příručky, tím spíše, že od převratu nastaly v mnohých oborech velice důležité změny a sazby se změnily vesměs. Autoři všímají si také práva na Slovensku platného, což již samo o sobě má velkou cenu. Neboť na Slovensku jest stále trapnější nedostatek zákonných pomůcek pro úřednictvo a občanstvo, a i volání po něčem podobném, jako učinilo Rakousko pro svoji malou zemičku Burgenland, ponechává ministerstvo unifikační nepovšimnuto.**) Dílo bylo tedy velice záslužné a prospěšné. Autoři ani vydavatel mi nezazlí, mám-li k vydání tomu několik kritických poznámek. V prvé řadě toto pěkné dílo nepatří do sbírky komentovaných zákonů rep. čs. Jednak to nejsou vůbec komentované zákony, nýbrž úplně nové zpracování látky. Autoři postupují způsobem hesel, jich počet a pořad si samostatně vytvořili. Zákon také nekomentují, ježto zákoné normy ani mnohdy neuvádějí, nýbrž ihned jejich parafrasi. Dílo toto mělo se vydati ve formátu větším a mimo sbírku Kompasu. Stále jest pravda, co kdysi jsme napsali, že Kompas hledá formu svých vydání. Autoři pak měli uvésti p ř e h l e d hesel, neboť takto, kdo nemá zrovna štěstí, v objemné knize malé osmerky stěží věc najde. Bez přehledu a obsahu prostě příručka se užívati nedá. Zkratky jsou mnohdy voleny nevhodně, a mělo i v tomto býti postupováno praktičtěji. Typograficky mělo se odlišiti, co jest zákon, a kde mluví autoři. Jinak jest kontrola těžko možná. V jednotlivém heslu každá norma měla býti zvláště označena čísly pořadovými, aby se neztratil přehled. U většiny hesel odvolávají se autoři pouze číselně na poplatkový zákon, ač ho nikde neuvádějí, na př. zkratkou »II. u t. p. 107«, což má znamenati: »příslušné heslo uvedeno jest v zákoně (pravděpodobně poplatkovém) u sazebníkové položky 107«. Při veškeré úctě k autorům možno se těžko odhodlati k citaci, která by byla pouze z tohoto jejich údaje převzata. Věc byla ovšem nad míru těžká pro velkou komplikovanost věci. Než i tak jest dílo velice potřebné, a komu cena jest dostupná, ten je uvítá s radostí. dnk.

Wasserreform und Industrie. — Von Gustav Fischer — Nákladem ústředního svazu německých průmyslníků — Teplice-Šanov — 1923 — 16° — Str. 20 — Autor jako praktik uvádí několik zajímavých a bystrých postřehů k reformě našeho vodního práva. Pravdivé jsou jeho vývody po zavedení přesné vodní knihy, kde by veškera vodní díla a toky byly zaznamenány. Autor plaiduje pro společnou práci interesentů po zdokonalení a zužitkování vodního bohatství a přimlouvá se, aby proto byla zřízena zvláštní sdružení hospodářské vodní svazy čili ochrané svazy vodní, která by řízena většinou a na podkladě okresního rozsahu prováděla organisaci vodního užívání a využitkování vodního bohatství. Řízení ve věcech vodních autor by rád viděl soustředěno

*) Vyšlo nákladem »Kompasu« na Smíchově.

**) Srv. článek Dr. E. Stodoly: »O potrebe vytlania právneho archivu uhorského práva v reči slovenskej« — v České advokacii, roč. V., str. 84.

v instanci prostřední, asi v našich župách, a jako nejvyšší instanci navrhuje ministerstvo vnitra. Knížka mnoha plodnými návrhy jest velice zajímava. dnk.

Dr. Otakar Klapka: Obecní ústavy a podniky. Kamenice n. Lip. 1924. 16°. Str. 65. Kč 12·00. — Moderní doba se svým rozvinutým industrialismem, využitkováním skvělých vynálezů lidského ducha pro lidské pohodlí, vyvolala všeobecně vyšší životní úroveň obyvatelstva. Tento přirozený vývoj v zemích starých kultur západních a hlavně v zemi vysokého průměrného bohatství byl pochopen jednotlivci, kteří zjemnělé potřeby svých spoluobčanů dovedli různými zařízeními ukojovati, zřizujíce sami svým nákladem různé podniky k obecnému prospěchu, provozujíce je ovšem soukromohospodářsky. Země bohatého a podnikavého měšťanstva, a spolu země uvědomělého individualismu, A n g l i e, má ještě nyní soukromé pouliční dráhy, plynárny, elektrárny a pod. Pokud jednotlivci sami na úkoly tyto nestačili, sdružovali se ve společnosti, a vedli formou společenskou různé ty podniky. Avšak ve východních zemích Evropy, a čím východnějších, tím větší měrou, musela přispěti iniciativa nuceného právního svazku, aby zavedla a provozovala závody a podniky, které jinak dobře ze soukromého podnětu zařízeny by býti nemohly. A tak vidíme, že již v Německu má velký význam státní a komunální podnikání, hlavně v oborech všeobecně užitečných, a ve statech ještě východnějších stát a komuny jsou podnikateli téměř jedinými. Jest pravda, že příčina zakládání státních podniků byla častokráte jiná, než prospěti občanstvu přímo, ale i dosud platí u nás věta, že »stát jest jedním z největších podnikatelů a konsumentů«, ne-li snad největším vůbec. Nesmí se však pouštěti se zřetele i ostatní společenské podnikání, to jest činnost hospodářskou, provozovanou zeměmi, okresy a obcemi. Industrialisace a zvyšování životní míry obyvatelstva roste u nás měrou překotnou, tak že soukromé podnikání s ním krok prostě udržeti nemůže. A tu jsou povolány v prvé řadě komuny, aby nedostatek ten nahradily. Jest záslužnou prací dra Klapky, že snažil se právě hodnotiti obecní ústavy a podniky. Uvedená kniha byla připravována pro sjezd československých právníků v Brně, a byla podle všeho kvapně koncipována. Kromě úvodu obsahuje část dogmatickou a úvahy de lege ferenda. Část prvá pojímá působnost obce, stať o obecním ústavu, obecním podniku, o jeho zřízení a organisaci. Úvahy de lege ferenda obsahují právní postavení obecních podniků v cizině, a pojednání o obecním podniku jako činiteli národohospodářském. Autor bohužel nedefinuje nikde ani obecní ústav ani podnik. Správně-li jsem rozuměl, pokládá za o b e c n í ú s t a v určitý konglomerát práv a závazků, zařízení, v nichž platí předpisy veřejného práva; vznik právního nároku účastníka vůči ústavu a existence jeho poměru k ústavu spadají ve sféru veřejnoprávní. Obec oproti ústavu má postavení vrchnostenského činitele, který vydává všeobecný předpis ze své moci. Jeho právní závaznost jest zcela neodvisla od přijetí neb nepřijetí užívatele, který ihned vstupem do sféry ústavu tomuto předpisu podléhá.

Naproti tomu o b e c n í p o d n i k jest obecním podnikem jen proto, že jeho vlastníkem jest obec. Podnik ten mohl by docela dobře býti v rukách jiných, ježto vchází v řadu soukromoprávních poměrů k užívatelům, kteří nemají subjektivního práva veřejného na užívání obecního podniku.

Názory o věci mohou přirozeně býti rozličné. Než autor z těchto myšlenek provádí svou práci, a sebral k ní velice obsáhlý materiál.

Zmínil jsem se, že práce činí dojem práce chvatné, a na mnohých místech dokonce mosaikové, uvádějíc citát za citátem, takže mínění a individualita autorova ustupuje úplně do pozadí. Jistě že nečiním výtku autorovi, jehož práce si velice vážím, uvedu-li, že přílišné citování také někdy škodí. Nikdo přece nebude o autorovi dnešního díla vědeckého míti za to, že se neseznámil s danou literaturou; znalost literatury